

NACHT VAN DE KERKEN

Antwerpen

8 AUGUSTUS 2020

RUIMTE VOOR STILTE

Een organisatie
van Toerismepastoraal
Antwerpen vzw (TOPA)

info@topa.be

www.topa.be

INHOUD

PAGINA

‘RUIMTE VOOR STILTE’: een voorproefje

3

DEELNEMENDE KERKEN

<u>Sint-Anna – Linkeroever</u>	St.-Anna-ten-Drieënkerk	5
<u>Universiteitswijk</u>	St.-Antonius-van-Paduakerk	6
	St.-Jacobskerk	7
	St.-Catharinakerk (Begijnhof)	8
<u>Vierde wijk en Zuid</u>	St.-Andrieskerk	9
	St.-Joriskerk	10
	St.-Michiel en Petruskerk	11
<u>Harmonie</u>	Heilige Geestkerk	12
<u>Noord</u>	St.-Willibrorduskerk	13
	Heilig Hart van Jezuskerk	14
<u>Berchem</u>	Heilig Sacramentkerk – Groenenhoek	15
	St.-Willibrorduskerk	16
<u>Ekeren</u>	St.-Lambertuskerk	17
	St.-Laurentiuskerk	18

Het programma van de Nacht van de Kerken is onder voorbehoud van maatregelen die genomen kunnen worden in het kader van COVID-19.

NACHT VAN DE ANTWERPSE KERKEN

8 augustus 2020

‘RUIMTE VOOR STILTE’

Een voorproefje

‘Hoe stille is ’t’ dichtte ons aller Guido Gezelle meer dan honderd jaar geleden ...

Maar ... **stille** wordt broos. Ze is steeds moeilijker te vinden in een maatschappij die om actie schreeuwt. Waar vroeger het leven, zeker op de buiten, doordrongen was van rust is ze in het volgebouwde Vlaanderen haast onvindbaar. Probeer maar eens een vierkante kilometer te vinden zonder ruis en gedruis. Reden waarom de contemplatieve zusters kartuizerinnen hun toevlucht enkel nog konden vinden in het koninklijk domein Opgrimbie in het nog groene Limburg.

Tot voor enkele maanden zouden we dit voor de Nacht van de kerken ’als opener bij het thema **‘Ruimte voor stille’** kunnen gebruikt hebben. Maar intussen hebben maatregelen om een virus in te dijken ons sommige vormen van stille opnieuw doen ervaren, gedwongen of niet. Vooral in de openbare ruimte was het soms midden de zomerse lentemaanden bijna ijselijk stil, op straat, in de musea én in de kerken. Dat **stille** snel onwennig kan aanvoelen of zelfs wat bedreigend kan overkomen hebben we nu met zijn allen kunnen ervaren.

Traditioneel werden musea eerder als een (seculiere) **stilteruimte** ervaren. Dit is even waar voor bibliotheken of de nieuwe trend, de studieplekken her en der aangeboden aan studenten. Het zijn toevluchtsoorden bij uitstek voor wie zich op het kunstzinnige genot of op intellectuele studie wil concentreren.

Toch ... voor velen blijft de *stille* iets ... “om de muren op te lopen”. Ook de (toeristische) kerken delen in de klappen. In onze gesecculariseerde maatschappij waar het ontzag voor het **transcendente** en het **mystieke** is weggedeemsterd, verliezen ook deze plekken vaak hun aura van stille. Zelfs de stille vóór de mis is geen evidentie meer.

De **tegenbeweging** laat niet op zich wachten. De kritische westerse mens zoekt alternatieven. Terecht kiezen velen voor versobering en levenskwaliteit. En zo komt ook de *stille* weer in het vizier. Denk maar aan yoga en Zen of de jaarlijkse nationale ‘Dag van de Stille’ in Nederland (laatste zondag van oktober).

We moeten toegeven dat **stilte** ook niet direct de focus was bij kerkelijke organisaties of bij culturele evenementen als de **Nacht van de kerken**. Wij streefden er naar, en dat zullen we in de toekomst ook zeker blijven doen, om met de kerken zo levendig mogelijk naar buiten te treden. De kunsthistorische en religieuze achtergrond is het fundament waarop de kerken vandaag hun maatschappelijke relevantie verder kunnen uitbouwen.

Roemrijke kunstwerken en vibrerend orgelspel zijn inderdaad troeven. Maar het moeten niet altijd 'toeters en bellen' te zijn om het **onhoorbare** te laten klinken, het **onzegbare** uit te drukken en het **onzichtbare** waar te nemen. Eeuwenoude **stiltezoekers** als de clarissen, de kartuizers of de trappisten kunnen ons hier zeker wegwijs maken.

Maar ook in onze kerken, en in onze Antwerpse kerken in het bijzonder, mag de bezoeker de *stilte* proeven, de *stilte* als het meest geschikte medium om niet alleen zichzelf maar vooral ook de **Andere, God** te vinden.

Ruimte voor Stilte: ook al oogde dit thema tot voor kort weinig trendy en minder populair, het heeft, mede door de omstandigheden, snel maatschappelijk een zekere relevantie gekregen. Op een meer spiritueel vlak is er duidelijk nog nood aan stilte. Kerken bieden hier sinds eeuwen een rustplaats en dit niet alleen voor de gelovige en niet alleen tijdens de gebedsdiensten. En daar gaat het om met deze Nacht van de Kerken: een rustplaats aanbieden, een RUIMTE waar je stilte en zin kan en mag ervaren.

Wij zijn ervan overtuigd dat we mensen kunnen bekoren die gevoeliger zijn voor het diepzinnige, die eerder zinzoeker zijn dan kunstliefhebber, die zoeken naar authenticiteit.

Vele kerken zullen in de volgende tijden nieuwe functies krijgen. Maar wij durven wedden dat bij de zoektocht naar een zinvol hergebruik ervan niet zozeer het commerciële of culturele aspect maar des te meer de invulling als **stilteruimten** als troef zal worden uitgespeeld, zeg maar als uitzonderlijke zuurstoflongen.

Samen met u allen gaan we de uitdaging aan.

*"Niets is sterker
dan de stilte.
Niets heeft zoveel kracht
als het zwijgen van de nacht"*

Stef Bos.

LINKEROEVER

SINT-ANNA-TEN-DRIEËNKERK

De kleur van stilte.

<https://www.topa.be/nl/antwerp/kerken-in-antwerpen/sint-anna3/>

Tip: wandel even tot aan de Schelde-oever voor een adembenemend avondzicht op de (echte) Kathedraal. Met premetro 3, 5, 9 of 15 ben je ook op enkele minuten in het stadscentrum voor een bezoek aan de Sint-Andrieskerk of zovele andere kerken.

Open van 19.00u tot 23.00u.

- Doorlopend: projecties van teksten, gedichten, citaten rond het thema 'Stilte'
- Plaatselijke gidsen.
- Vrij bezoek aan de kerk.

Praktisch

Sint-Anna-ten-Drieënkerk

Adres: Hanegraefstraat 1, A.-2050 (L.O.)

Trein → **NMBS** Antwerpen Centraal + premetro 3, 5, 9, 15 (Linkeroever)

Tram → **De Lijn** 3, 5, 9, 15 (premetro Halewijn)

Bus 36 (Halewijn)

Fietsstation → **VELO-Antwerpen** Velo 150 Waterhoenlaan

SINT-ANTONIUS VAN PADUAKERK

Franciscaanse spiritualiteit: stille dienstbaarheid

www.topa.be/nl/antwerp/kerken-in-antwerpen/sint-antonijs-van-padua-kerk/

Tip: op wandelafstand ligt het pittoreske begijnhof of de Sint-Jacobskerk.

Open van 19.00 u. tot 23.00 u.

- Vrij bezoek aan de kerk.

Praktisch

Sint-Antonius van Paduakerk

Adres: Paardenmarkt 109, 2000 Antwerpen

Trein → NMBS

Antwerpen Centraal + Tram 1 richting UZA , tram 24 richting Havenhuis, bus 17 richting UZA

Tram → De Lijn tram 1, 24 (Paardenmarkt)

Bus 17 (Rodestraat)

Fietsstation → VELO-Antwerpen Velo 053 Paardenmarkt

SINT-JACOBSKERK

Een stille pelgrimstocht

www.topa.be/nl/antwerp/kerken-in-antwerpen/sint-jacob/

***TIP:** Op wandelafstand: de Sint-Catharinakerk van het begijnhof of de Sint-Antonius van Paduakerk op de Paardenmarkt.*

Open van 19.00 u. tot 23.00 u.

- Vrij bezoek aan de kerk.
- TOPA-gidsen aanwezig.

Praktisch

Sint-Jacobskerk

Adres: Lange Nieuwstraat 73, 2000 Antwerpen

Trein → **NMBS**

Antwerpen Centraal + premetro 3, 5, 9, 15 (Meir), of tram 11 (Melkmarkt)

Tram → **De Lijn** 11 (Sint-Jacob); 3, 5, 9, 15 (premetro Meir)

Bus 1, 13 (Rooseveltplaats)

Fietsstation → **VELO-Antwerpen** Velo 27 - Lange Nieuwstraat

SINT-CATHARINAKERK Begijnhof

Besloten hof, oase van rust en stilte

www.topa.be/nl/antwerp/begijnhof/

TIP: op wandelafstand : de Sint-Jacobskerk in de Lange Nieuwstraat of de Sint-Antonius-van-Paduakerk aan de Paardenmarkt.

Open van 19.00 u. tot 23.00 u.

- Vrij bezoek aan de begijnhofkerk en de -tuin

Praktisch

Sint-Catharinakerk (Begijnhof)

Adres: Rodestraat 39, A.-2000

Trein → **NMBS** Antwerpen Centraal (op loopafstand 1km)

Tram → **De Lijn** 7 (Keizerstraat), 11 (Rooseveltplaats)

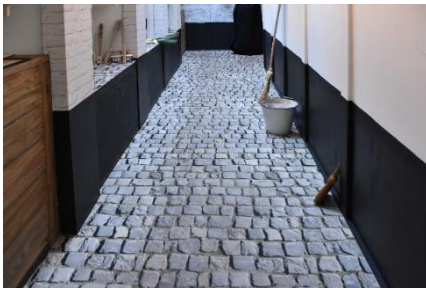
Bus 1, 13, 17 (Rooseveltplaats)

Fietsstation → **VELO-Antwerpen** Velo 054 - Ossenmarkt

VIERDE WIJK en ZUID

SINT-ANDRIESKERK

Verstilde Vierde Wijk

<https://www.topa.be/nl/antwerp/kerken-in-antwerpen/sint-andries-2/>

Tip: op wandelafstand

- de Sint-Joriskerk met haar 'besloten tuin' van de pastorie
- de Sint-Michiël en Petruskerk

Open van 19.00 u. tot 23.00 u.

- Vrij bezoek aan de kerk.
- Gelegenheid tot napraten in de historische kelder Exspecto.

Praktisch

Sint-Andrieskerk

Adres: Waaistraat, A.-2000; Sint-Andriesstraat

Trein → **NMBS** Antwerpen Centraal + premetro 3, 5, 9, 15 (Linkeroever)

Tram → **De Lijn** 3, 5, 9, 15 (premetro Groenplaats), 7 (Oudaan)

Bus 22, 181/182/183/184 (Sint-Andries); 34, 291 (Sint-Jansvliet)

Fietsstation → **VELO-Antwerpen** Velo 66 - Modemuseum

SINT-JORISKERK

Stiltetuin

<https://www.topa.be/nl/antwerp/kerken-in-antwerpen/sint-joris-2/>

***TIP:** een korte wandeling brengt je van deze neogotische kerk naar de origineel gotische Sint-Andrieskerk of naar de neoromaanse Sint-Michiël-en Petruskerk. De wandeling waard.*

Open van 19.00 u. tot 23.00 u.

- Vrij bezoek aan de kerk.
- Bezoek aan de pastortuin
- Plaatselijke gidsen.

Praktisch

Sint-Joriskerk

Adres: Mechelseplein 22, A.-2000

 Schermersstraat (naast nr. 11)

Trein → **NMBS** Antwerpen Centraal + tram 24 (Schoonselhof)

Tram → **De Lijn** 4, 7 (Mechelseplein); 8, 24 (Nationale Bank)

Bus 22 (Kronenburgstraat); 1,13 (Nationale Bank)

Fietsstation → **VELO-Antwerpen** Velo 84 - Elzenveld

SINT-MICHIEL EN PETRUSKERK

Stille parel van licht, rust en majesteit

<https://www.topa.be/nl/antwerp/kerken-in-antwerpen/sint-michiel/>

TIP: een korte wandeling brengt je bij de Sint-Joriskerk of de Sint-Andrieskerk.

Open van 19.00 u. tot 23.00 u.

- Bezoek aan de kerk
- Plaatselijke gidsen.

Praktisch

Sint-Michiël en Petruskerk

Adres: Amerikalei 165, A.-2000

Trein → NMBS

Antw. Centraal + tram 10 (metro Astrid – richting Schoonselhof)

Antwerpen-Zuid (op loopafstand 1km) of bus 13 (richting Noorderplaats)

Tram → De Lijn 10 (Bestorming), 1 (Montigny)

Bus 13 (Bestorming); 30, 180, 181, 183 (Amerikalei/Troonplaats)

Fietsstation → VELO-Antwerpen Velo 080 - Montigny (recht over de kerk)

HEILIGE GEESTKERK

Stille dienstbaarheid van de Geest

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/7319>

Tip: met tram 7 ben je op enkele minuten in de Sint-Joriskerk of in de 'Oude kerk' van Berchem.

Open van 19.00 u. tot 23.00 u.

- Vrij bezoek aan de kerk.

Praktisch

Heilige Geestkerk

Adres: Mechelsesteenweg 133, 2018 Antwerpen

Trein → NMBS

Antwerpen Centraal + tram 2 (richting Hoboken), tram 6 (richting Olympiade): halte Harmonie (5 min. wandelen)

Tram → De Lijn 7 halte Gounod (tegenover de kerk)

Fietsstation → VELO-Antwerpen Velo 092 Sint-Thomas

ANTWERPEN - NOORD

SINT-WILLIBRORDUSKERK

Stille harmonie

<https://www.topa.be/nl/antwerp/kerken-in-antwerpen/sint-willibrord/>

TIP: Vijf minuten wandelen en je ervaart de stilte in een totaal andere ruimte, in de haast onbekende parel van de Heilig Hart van Jezuskerk.

Open van 19.00 u. tot 23.00 u.

- Vrij bezoek aan de kerk
- Plaatselijke gidsen.

Praktisch

Sint-Willibrorduskerk - Antwerpen

Adres: Kerkstraat 89, A.-2060

Trein → **NMBS** Antwerpen Centraal + tram 11 (Ommeganck), 24 (Kerkstraat)

Tram → **De Lijn** 11 (Ommeganck), 24 (Kerkstraat)

Bus 23 (Sint-Willibrorduskerk), 30 (Korte Van Bloerstraat), 31 (Kerkstraat), 34 (Groeningerplein)

Fietsstation → **VELO-Antwerpen** Velo 109 - Kerkstraat

HEILIG HART VAN JEZUSKERK

Stille grootsheid

<https://www.topa.be/nl/antwerp/kerken-in-antwerpen/heilig-hart-jezus/>

***TIP:** in de neogotische Sint-Willibrorduskerk in de Kerkstraat wacht een totaal andere ervaring. Hier harmonieert de neogotiek met barokparels van de hand van P.P. Rubens en Cornelis Schut.*

Open van 19.00 u. tot 23.00 u.

- Vrij bezoek aan de kerk
- Plaatselijke gidsen.
- Alle informatie over de geschiedenis van de kerk en de kunstvoorwerpen.

Praktisch

Heilig Hart van Jezuskerk

Adres: Lange Beeldekensstraat, A.-2060

Trein → **NMBS** Antwerpen Centraal (wandelfstand 5 min.)

Tram → **De Lijn** 3, 5, 10, 11, 24 (halte Astrid), 12 (halte Centraal Station)

Bus → 41*, 23, 68 (halte Astrid), 17, 20, 21 32, 191 (halte Centraal Station)

Fietsstation → **VELO-Antwerpen** 011 Osys, 109 Kerkstraat

<https://www.topa.be/nl/antwerp/kerken-in-antwerpen/heilig-hart-jezus/>

BERCHEM

HEILIG SACRAMENTKERK

Berchem-Groenenhoek

<https://www.kerknet.be/parochie-heilig-sacrament-berchem/artikel/historiek-onze-parochie>

Tip: met tram 4 of 9 ben je snel in het centrum van Antwerpen waar tal van kerken geopend zijn;

Open van 19.00 u. tot 23.00 u.

- Vrij bezoek aan de kerk.

Praktisch:

Heilig Sacramentkerk Berchem

Adres: Pervijzestraat 64, 2600 Berchem

Trein → **NMBS**

Antwerpen-Berchem + bus 51 (richting Vremde) of bus 52 (richting Duffel)

Tram 4, 9, 11 halte Berchem Groenenhoek (Gitschotellei) + 10 min wandelen

Bus: 51, 52 halte Dianalaan

Fieststation → **VELO-Antwerpen** Velo 256 (Zillebeek)

SINT-WILLIBRORDUSKERK BERCHEM

De 'Oude Kerk', stille getuige van 1000 jaar geschiedenis

<https://www.topa.be/nl/antwerp/kerken-in-antwerpen/berchem-sint-willibrord/>

Tip: ontdek de Heilig Sacramentkerk op de Groenenhoek, slechts 10 minuten fietsen.

Open van 19.00 u tot 23.00 u

- Vrij bezoek aan de kerk.

Praktisch:

Sint-Willibrorduskerk Berchem

Adres: Heilig Hartstraat 11, 2600 Berchem

Trein → NMBS

Antwerpen Centraal + tram 15 (richting Mortsel)

Antwerpen-Berchem + bus 21 (richting Neerland) of bus 32 (richting Edegem)

Tram → *De Lijn* 7, 15 (Sint-Willibrordus)

Bus: 21, 32, 38 (Sint-Willibrordus)

Fieststation → VELO-Antwerpen Velo 103 Oude Kerk Berchem

EKEREN

SINT-LAMBERTUSKERK

Stille getuige van 1000 jaar Ekerse geschiedenis

<https://www.topa.be/nl/antwerp/kerken-in-antwerpen/ekeren-sint-lambertus/>

TIP: maak er vanavond een Ekerse trip van. Enkele straten verder kan je op ontdekking naar de oude polderkerk van Wilmarsdonk maar wel in de moderne Sint-Laurentiuskerk.

Open van 19.00 u. tot 23.00 u.

- 19.00 u., 20.00 u., 21.00 u. en 22.00 u.: poëzie en voordracht
- vrij bezoek aan de kerk
- plaatselijke gidsen

Praktisch

Sint-Lambertuskerk

Adres: Markt, 2180 Ekeren

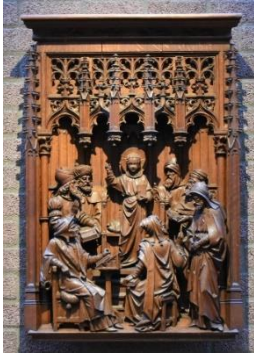

Trein → NMBS Station Ekeren + bus 730 (richting Antwerpen)

Bus: 770, 771 Rooseveltplaats perron 21, 23; bus 33 Hoboken-Ekeren; bus 730. Halte Ekeren markt.

SINT-LAURENTIUSKERK Schoonbroek bij Ekeren

Stille getuige van een oude polderkerk

Tip: ontdek enkele straten verder de oude Sint-Lambertuskerk en haar rijke geschiedenis. Ook deze kerk erfde kunstwerken uit Wilmarsdonk, o.m. delen van het koorgestoelte. Een andere stille getuige.

Open van 19.00 u. tot 23.00 u.

- Vrij bezoek aan de kerk.
- Plaatselijke gidsen.

Praktisch

Sint-Laurentiuskerk – Schoonbroek-Ekeren

Adres: Schoonbroek, 2180 Ekeren

Trein → NMBS Station Ekeren + bus 730 (richting Antwerpen, halte Markt)

Bus: Halte Akkerstraat/Schoonbroek; bij de kerk: 720, 772, 775

Halte Ekeren Markt (op wandelafstand 10 min.): 730, 770, 771 (vanaf Rooseveltplaats perron 21, 23); bus 33 (Hoboken-Ekeren)

Auto: parking voor de kerk.